

บทที่ ๕
คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

อ.อริคม อินทุภูติ
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา
วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๗

ชุดที่ 7

1

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนด**มาตรฐานทางจริยธรรม**ขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ...เมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย ...

มาตรฐานทางจริยธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ มีชื่อว่า



“มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”

2

“มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”



๑.มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็น
อุดมการณ์ (๖ ข้อ)

๒.มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็น
ค่านิยมหลัก (๑๐ข้อ)

๓.มาตรฐานทางจริยธรรม
ทั่วไป (๖)

กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม
๓ ลักษณะ (หมวด)

3

๖ ข้อ

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ :

- ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
- ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการ ที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับ จากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีพบบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

4

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

๑๐
ข้อ

ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรมและประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลางและปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดัน อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานการณ์

ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วน และไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

5

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแล หรือความรับผิดชอบของตน เรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

6

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมทั่วไป

- ข้อ ๒๑ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถและยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม
- ข้อ ๒๒ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น
- ข้อ ๒๓ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ข้อ ๒๔ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น
- ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ
- ข้อ ๒๖ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

กรณีที่จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์
(๖ ข้อ)



หากฝ่าฝืน : ถือว่าร้ายแรง

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก
(๑๐ ข้อ)

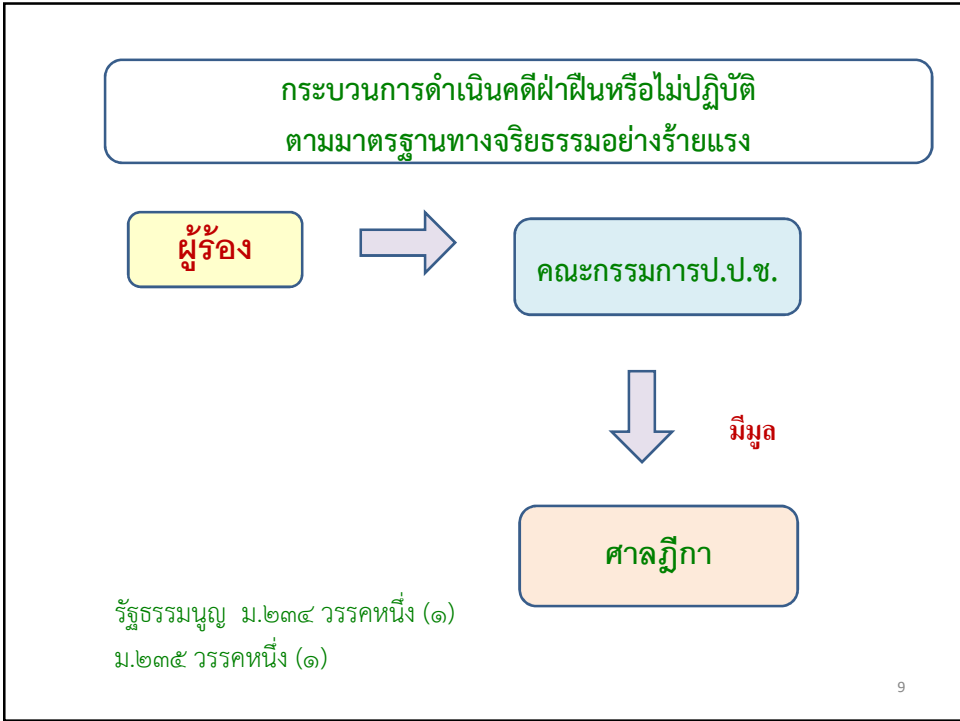


หากฝ่าฝืน : ร้ายแรงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

- พฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
- เจตนา
- ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทาง
จริยธรรมทั่วไป (๖ ข้อ)

ข้อ ๒๗ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามัลักษณะร้ายแรง การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามัลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น



**บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาในคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง**

- บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ได้แก่
 - (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
 - (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ประกอบมาตรา ๒๓๔ (๑) ได้แก่ คณะกรรมการป.ป.ช.

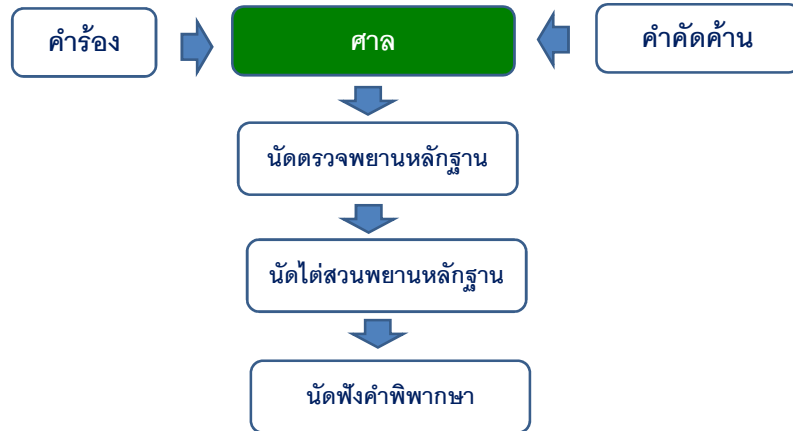
- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔

10



**การดำเนินกระบวนการพิจารณา
คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง**



การดำเนินกระบวนการพิจารณา : เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง พ.ศ. ๒๕๖๑

**ผลของการต้องคำพิพากษาว่า ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง**

- พ้นจากตำแหน่ง
- เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
- อาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

(รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และวรรคสี่)

นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ม.๒๐๒(๑๐))
ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กร (ม.๒๑๖ (๓))
รัฐมนตรี (ม.๑๖๐ (๕))



**ข้อสังเกตคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง**

- ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง คือ **ศาลฎีกา** (ไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง)
- **วิธีพิจารณาคดี** เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
- องค์คณะผู้พิพากษาแต่ละคดี ประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีการะดับประธานแผนกคดีในศาลฎีกา ๑ คน ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ๒ คน และผู้พิพากษาศาลฎีกา ๒ คน **รวม ๕ คน** โดยเป็นองค์คณะที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (ปกติคือเดือนตุลาคมของทุกปี)
- **การพิจารณาคดีใช้ระบบไต่สวน**
- คำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นที่สิ้นสุด

13





สถิติคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

จำนวนคดี
ที่เข้าสู่การพิจารณา

๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	รวม
๔	๓	-	๗

15

กลุ่มคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรงที่ขึ้นศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๑ คดีบุกรุกป่า

คดีที่ ๑ บุกรุกป่าที่จังหวัดราชบุรี (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๒ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๓ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (จำนำคดี)

กลุ่มที่ ๒ คดีเสียบัตรแทนกันในการพิจารณาร่างกฎหมาย

คดีที่ ๑ ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง)

คดีที่ ๒ ร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

16

กลุ่มคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรงที่ขึ้นศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๓ คดีเรียกสินบน

คดีที่ ๑ เรียกเงินอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ศาลฎีกาฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

กลุ่มที่ ๓ คดีความประพฤติ

คดีที่ ๑ คดีโพสต์ภาพและข้อความสมัยเป็นนินิต (ศาลฟังว่าฝ่าฝืนข้อ ๖ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)

17

คดีหมายเลขแดงที่ คมจ ๑./๒๕๖๕

กลุ่มคดีบุกรุกป่า

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ศาลฎีการับคำร้องจนกว่าจะมีคำพิพากษา ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓, ๑๑, ๑๗, ๒๗ วรรคสอง

18

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องคดีนี้ได้หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย โดยมาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้เป็นอำนาจของผู้ร้องในการไต่สวนกรณีมีการกล่าวหาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง แม้ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๒ อันเป็นการครอบครองที่ดินทั้งก่อนและหลังมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ดังกล่าวบัญญัติขึ้น แต่เมื่อมาตรฐานทางจริยธรรมฯ มีผลใช้บังคับแล้ว ผู้คัดค้านย่อมถูกผูกพันบังคับมิให้กระทำการใดอันขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรมฯอีกต่อไป เมื่อมีการกล่าวหาว่าผู้คัดค้านมีการกระทำความผิดเป็นการครอบครองที่ดินที่ต่อเนื่องกันมาจนถึงเวลาที่มาตรฐานทางจริยธรรมฯ และบทกฎหมายที่ผู้ร้องอ้างมีผลใช้บังคับ ผู้ร้องย่อมมีอำนาจไต่สวนและมีมติเป็นคดีนี้ได้

19

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อไปว่า ผู้คัดค้านกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า การกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ จะต้องมีการกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยจะต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ มีผลประโยชน์ส่วนตน อันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น โดยอาจเป็นอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบในเรื่องที่ตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องด้วย ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หลักในทางนิติบัญญัติ ผู้คัดค้านไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้คัดค้านไม่มีผลต่อการวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้คัดค้านในการที่จะมีสิทธิครอบครองที่ดินทั้งในเขตป่าเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่ปรากฏว่าผู้คัดค้านเข้าไปเกี่ยวข้องโดยมี

20

ส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในกรมป่าไม้หรือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การกระทำของผู้คัดค้านฟังไม่ได้ว่า มีการกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมอันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรม ฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อไปว่า ผู้คัดค้านกระทำการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตารางวา โดยไม่มีเอกสารสิทธิใดที่จะใช้ยื่นกับรัฐได้ ในขณะที่บริเวณรอบๆ มีการปฏิรูปที่ดินและมีการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ แล้วหลายสิบแปลง ประกอบกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประกาศให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทให้เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ผู้คัดค้านย่อมต้องทราบถึงประกาศดังกล่าว ทั้งต่อมาเมื่อสำนักงาน

21

ปฏิรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีประกาศให้ผู้ครอบครองที่ดินมายื่นคำขอเข้าทำประโยชน์เพื่อเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอีกครั้งในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านก็ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน โดยผู้มีสิทธิขอรับการจัดสรรที่ดินจะต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยแต่ไม่เพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ การจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปจะจัดสรรให้ไม่เกินคนละ ๕๐ ไร่ ผู้คัดค้านไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน เพราะทราบว่าตนครอบครองที่ดินมีจำนวนเนื้อที่มากกว่าเกษตรกรคนอื่นซึ่งได้รับ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทนับสิบเท่า การเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอาจมีผลให้ผู้คัดค้านสูญเสียการครอบครองที่ดินพิพาท จนกระทั่งผู้คัดค้านถูกร้องเรียนและมีการเข้าตรวจสอบพร้อมตรวจยึดที่ดิน ผู้คัดค้านจึงคืนที่ดินเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ หากผู้คัดค้านสมัครใจส่งมอบที่ดินเพื่อเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเอง ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวม ๔ สมัย ย่อมมีความรู้เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูป การที่ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินพิพาทที่ไม่มีเอกสารสิทธิจำนวนหลายร้อยไร่ และ

22

ทำประโยชน์มาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการปิดโอกาสเกษตรกรรายอื่น ทำให้ไม่สามารถนำที่ดินไปจัดสรรให้แก่ผู้ยากไร้และไม่มีที่ดินทำกิน ย่อมทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความเคลือบแคลงใจว่า เหตุใดผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถครอบครองที่ดินจำนวนหลายร้อยไร่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ ทั้งปรากฏตามบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดินและ น.ส. ๓ ก. หลายสิบแปลง ผู้คัดค้านจึงมิใช่ผู้ที่ไม่มียุทธินเป็นของตนเอง และผู้คัดค้านยังมีทรัพย์สินรวมกว่า ๑๖๓ ล้านบาท ไม่เป็นคนยากจน จึงขาดคุณสมบัติมาตั้งแต่ต้น ดังนั้นการเข้าครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของผู้คัดค้านโดยทราบว่าคุณสมบัติที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปและโดยที่รู้ว่าคุณไม่มีเอกสารสิทธิ ย่อมเป็นเรื่องที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไปไม่พึงปฏิบัติ การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ซึ่งจริยธรรมข้อนี้หมายถึงการรักษาชื่อเสียงของตำแหน่งหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ

23

การไม่ประพฤติปฏิบัติตนหรือดำเนินการอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้ดำรงตำแหน่งและองค์กรของผู้ดำรงตำแหน่ง แม้จะมีได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของตนโดยตรงก็ตาม เพราะอาจทำให้สาธารณชนขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่ผู้คัดค้านเข้าครอบครองที่ดินเนื้อที่จำนวนมากถึง ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตารางวา เพื่อประกอบกิจการค้าขนาดใหญ่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิใด ถือได้ว่าการก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบความในหมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง เนื่องจากมีการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง อันมีพฤติกรรมที่มีลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

24

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี นับแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

หมายเหตุ : มาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ กำหนดว่า ข้อ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ ให้ใช้บังคับแก่บุคคล ดังต่อไปนี้ (๑)...(๒) ... (๓) ... (๔) ... วรรคสอง มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย

คดีหมายเลขดำที่ คมจ ๒/๒๕๖๖

กลุ่มคดีบุกรุกป่า

คดีผู้ร้องยื่นคำร้องว่า วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ผู้คัดค้านขอออกโฉนดที่ดินในพื้นที่หมู่ที่ ๑๕ ตำบลเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เนื้อที่ ๓๐-๒-๘๐.๕ ไร่ โดยอ้างว่าชื่อที่ดินแปลงดังกล่าวมาจากนายทิวา เมื่อปี ๒๕๓๓ แต่นายทิวาไม่มีตัวตน ทั้งผู้คัดค้านไม่เคยเข้าทำประโยชน์ที่ดิน ที่ดินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และแนวเขตป่าไม้ถาวรป่าเขาใหญ่ การออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๕๑๑๕๘ ตำบลเนินหอมฯจึงมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้คัดค้านยังคงยึดถือครอบครองที่ดินต่อเนื่องตลอดมาจนกระทั่งเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๒๗

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า นายชอดและนางโม่ร่วมกันสร้างทำประโยชน์ในที่ดิน ก่อนปี ๒๔๙๖ แล้วโอนต่อนายมี นายมีขายให้นายทิว แล้วนายทิวขายให้นายสุนทรฯ บิดาผู้คัดค้าน หลังจากนั้นนายสุนทรฯให้ผู้คัดค้านเข้าทำประโยชน์ แนวเขตอุทยาน แห่งชาติที่ขีดครั้งที่ ๓ ถูกต้องแล้ว ผู้คัดค้านมีคุณสมบัติถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาแรกว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ ส่วนรวม ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า การกระทำความอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมนั้น ต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ มีประโยชน์ส่วน ตนอันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจ หน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น โดยอาจเป็นอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบในเรื่องที่ตนมีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อผู้คัดค้านไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมที่ดิน กรมป่าไม้ และ

27

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงฟังไม่ได้ว่า การกระทำของผู้คัดค้านเป็น การกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ตาม มาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง

ปัญหาต่อไปว่า ผู้คัดค้านแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองอันถือว่ามี ลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และ ผู้คัดค้านกระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐาน ทาง จริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้คัดค้าน ได้ที่ดินมาโดยการซื้อมาจากนายทิวฯ เมื่อปี ๒๕๓๓ และผู้คัดค้านทำประโยชน์ในที่ดิน ด้วยการทำสวน ปลูก มะม่วง กระท้อน และพืชตามฤดูกาลเต็มทั้งแปลง เห็นว่า ผู้คัดค้านเบิกความว่า นายทิวขายที่ดินที่ครอบครองทำประโยชน์ให้นายสุนทร บิดา ผู้คัดค้าน หลังจากนั้นนายสุนทรฯให้ผู้คัดค้านเข้าครอบครองทำประโยชน์ ผู้คัดค้าน ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยปลูกต้นไม้ตง ต้นกระท้อน พืชผัก สวนครัว ต้น มะม่วง ต้นกระท้อน และพืชอื่นตามฤดูกาล เมื่อพิจารณาตามรายงานการวิเคราะห์

28

ภาพถ่ายทาง อากาศบริเวณตำบลเนินหอม เอกสารหมายเลข ร.๖๗ ที่ใช้ภาพถ่ายทาง อากาศในปี ๒๔๙๖, ๒๕๑๐, ๒๕๑๖, ๒๕๓๒, ๒๕๔๖ และ ๒๕๕๓ ประกอบสำรวจ ข้อมูลภาคสนามวันที่ ๔ ถึง ๖ เมษายน ๒๕๖๕ ปรากฏว่าไม่พบการทำประโยชน์ใด ๆ ในพื้นที่มีสภาพเป็นป่ารกทึบ และหินโผล่ ทั้งนี้จากการแผนที่ภาพถ่ายเชิงพาณิชย์ สำนักสำรวจด้านวิศวกรรมและธรณีวิทยา กรมชลประทาน เบิกความว่าไม่พบร่องรอย การทำสวน ปลูกไม้ผล ในช่วงปีใดๆ ทั้งสิ้น บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาที่ผู้คัดค้าน อ้างว่านายชวด นายมี นายทิว และตัวผู้คัดค้านเองครอบครองที่ดินต่อเนื่องกันมานั้น ที่ดินยังมิได้มีการเข้าทำประโยชน์เป็นหลักฐานมั่นคงและมีผลผลิตอันเป็นประโยชน์ ในทางเศรษฐกิจ อันเป็นเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดินตามข้อ ๕ แห่งระเบียบของ คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๒) ผู้คัดค้านจึงมิใช่เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ขอลอกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๘ ทวิ (๓) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และข้อ ๑๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพ.ร.บ.ให้ใช้ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ การที่กรมที่ดินออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๑๑๕๘ ให้ผู้ คัดค้านจึงเป็นการไม่ชอบ

เมื่อผู้คัดค้านขอลอกโฉนดที่ดินโดยไม่มีคุณสมบัติตามกฎหมาย แล้วได้โฉนด ที่ดินมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และยังคงถือครองโฉนดที่ดินดังกล่าวมาจนถึงวันที่ผู้คัดค้าน ดำรงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการตลอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นการ แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ แล้ว และ ถือว่ามีลักษณะร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ทั้งการกระทำ ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้คัดค้านที่ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แม้มิได้เป็นการใช้อำนาจ หน้าที่ของตนโดยตรงก็ตามเพราะอาจทำให้สาธารณชนขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อ การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของผู้คัดค้าน จึงเป็นการ ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการด้วย ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ เมื่อการกระทำ ดังกล่าวถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเป็น กรณีมีลักษณะร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคสอง

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสาม และวรรคสี่ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ และ มาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้น จากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนับแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

31

คดีหมายเลขดำที่ คมจ ๓/๒๕๖๖

กลุ่มคดีบุกรุกป่า

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการขออนุญาตที่ดินเลขที่ ๔๑๕๗๖ เลขที่ ๔๑๕๗๗ และเลขที่ ๔๑๕๗๘ ตำบลเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีขอบและโดยทุจริต ด้วยการแสดงคุณสมบัติอันเป็นเท็จต่อเจ้าหน้าที่ เป็นเหตุให้ได้รับไปซึ่งโฉนดที่ดินทั้งสามแปลง ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนถึงวันดำรงตำแหน่งตลอดมาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นการถือครอบครองที่ดินของรัฐเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนไม่ดำรงตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ถือเอาประโยชน์ที่ได้จากการกระทำโดยมิชอบ เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม และเป็นการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรของรัฐ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ และยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นว่า คำร้องของผู้ร้องคดีนี้เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำกับคดีหมายเลขแดงที่ คมจ.๒/๒๕๖๖ ของศาลนี้

2

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า เมื่อความปรากฏในระหว่างพิจารณาคดีนี้ว่า ศาลฎีกาในคดีหมายเลขแดงที่ คมจ.๒/๒๕๖๖ มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนับแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสืบนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว เมื่อคดีนี้มีคำขอบังคับเช่นเดียวกันกับในคดีก่อน โดยมีได้มีคำขอบังคับอย่างอื่นได้อีก การที่ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาไต่สวนพยานหลักฐานและพิพากษาคดีนี้ต่อไป ย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่คดีที่จะบังคับตามคำขอบังคับของผู้ร้องในคดีนี้เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้คัดค้านที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในตำแหน่งเดียวกันกับในคดีก่อน เพราะศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่ง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไปแล้ว ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองนั้น มีลักษณะเป็นเพียงคำขออุปกรณ์ในคดีจริยธรรม ดังนั้น เมื่อคดีนี้ศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

33

มาตรฐานจริยธรรมหรือไม่ เพราะไม่อาจบังคับตามคำขอบังคับหลักของผู้ร้องได้ คำขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ร้องซึ่งเป็นคำขออุปกรณ์ จึงย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะวินิจฉัยเช่นเดียวกัน ทั้งกรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายว่า คำร้องของผู้ร้องเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาเข้ากับคดีหมายเลขดำที่ คมจ.๒/๒๕๖๕ หมายเลขแดงที่ คมจ.๒/๒๕๖๖ ของศาลนี้ ตามคำร้องของผู้คัดค้านอีกต่อไป

พิพากษาให้จำหน่ายคดีเสียออกจากสารบบความ

ข้อสังเกต : คำพิพากษาศาลฎีกานี้เป็นการวางหลักว่า เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า บุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม และมีบทลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งกับเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการป.ป.ช.จะนำเหตุอื่นมาคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้มีคำสั่งว่าบุคคลนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงอีกไม่ได้ เพราะผู้นั้นถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นบทลงโทษของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมไปแล้ว แม้ยังเหลือโทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่ศาลฎีกายังไม่ได้ลงในคดีก่อน แต่โทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็เป็นเพียงโทษอุปกรณ์ในคดีจริยธรรม เมื่อไม่อาจบังคับตามคำขอหลัก (ให้พ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง) ย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะรับวินิจฉัยคำร้องที่ยื่นเข้ามาอีก

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ ใน คณะกรรมการธิการวิสามัญฯ มีพฤติการณ์ในการใช้หน้าที่และอำนาจตามกฎหมายเพื่อเรียกรับผลประโยชน์จากการพิจารณางบประมาณของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อันเป็นการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ประกอบ ข้อ ๒๗

ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่าผู้ร้องมีนายศักดิ์ดา อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลซึ่งเป็นประจักษ์พยาน นายภาดลฯ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ นายสุรินทร์ฯ รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และนางนันทนาฯ อนุกรรมการและเลขานุการของ

คณะอนุกรรมการแผนงาน บูรณาการ ๒ เบิกความยืนยันข้อเท็จจริงต้องกันในสาระสำคัญว่า ผู้คัดค้านให้นางนันทนาโทรศัพท์หานายศักดิ์ดาและนายภาดลซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้นให้โทรศัพท์หาผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านพูดคุยโทรศัพท์กับนายศักดิ์ดาและนายภาดลหลายครั้ง เรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำค่าของงบประมาณ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งผู้คัดค้านยอมรับว่าโทรศัพท์หานายศักดิ์ดาและนายภาดลจริง เพียงแต่ปฏิเสธว่าไม่ได้เรียกรับเงิน เห็นได้ว่า การโทรศัพท์ติดต่อกันระหว่างผู้คัดค้านกับนายศักดิ์ดาและนายภาดลเกิดขึ้นในระยะเวลาต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ผู้ร้องยังมีพยานบุคคลแวดล้อมอื่นยืนยันชี้ให้เห็นถึงพฤติการณ์ตามคำร้องสนับสนุนคำเบิกความของประจักษ์พยานให้มีน้ำหนัก ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าไม่ได้โทรศัพท์เรียกเงินจากนายศักดิ์ดา เพียงแต่ขอให้เตรียมแบบแปลนและประมาณราคามาเพื่อพิจารณาในวันรุ่งขึ้นตามหน้าที่นั้น มีผู้คัดค้านเบิกความเพียงลำพัง ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการไต่สวนพยานบุคคลอื่น และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่ชอบจะแจ้งให้ฝ่ายเลขานุการการประชุมดำเนินการแทน โดยไม่จำเป็น

จะต้องโทรศัพท์ติดตามเอกสารด้วยตนเอง อันจะเป็นเหตุให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องชี้แจงทราบล่วงหน้าและเป็นช่องทางให้เกิดการสมรู้เพื่อให้มีการผ่านการพิจารณางบประมาณได้ ส่วนที่ต่อสู้นั้น นายศักดิ์ตามีสาเหตุโกรธเคืองมาก่อนนั้น แม้จะมีพยานบุคคลมาเบิกความตรงกับที่ผู้คัดค้านให้การไว้ในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม แต่ผู้คัดค้านไม่ได้ยกเหตุตั้งกล่าวขึ้นทันทีที่มีโอกาส กลับปล่อยเวลาให้เนิ่นนานออกไป ทั้งเหตุที่อ้างก็ไม่ใช่สาเหตุส่วนตัวอันร้ายแรงถึงขนาดต้องปิ่นแต่งเรื่องขึ้น จึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง และที่ต่อสู้อันุกรรมาธิการไม่มีอำนาจปรับลดงบประมาณนั้น แม้คณะอนุกรรมาธิการจะไม่มีอำนาจในการพิจารณาปรับลดงบประมาณโดยเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ก็มีอำนาจทำรายงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คัดค้านเป็นหนึ่งในคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ เองด้วย ย่อมมีอำนาจแสดงความคิดเห็นสนับสนุนรายงานที่คณะอนุกรรมาธิการฯ จัดทำขึ้นซึ่งอาจให้คุณและให้โทษแก่หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณได้ ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านจึงฟังไม่ขึ้น

37

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านในฐานะอนุกรรมาธิการฯ โทรศัพท์หาอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้น เพื่อเรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำค่าของงบประมาณ โดยอาศัยที่ตนมีอำนาจหน้าที่เสนอปรับลดงบประมาณ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมุกดาหาร นับแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา

38

คำพิพากษาฎีกาที่ คมจ. ๔/๒๕๖๖

กลุ่มคดีสืบบัตรแทนกัน

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า นางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพชร. ลงชื่อเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่ ๑) ซึ่งมีการประชุมพิจารณาร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ... โดยไม่ได้ลาประชุม แต่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมระหว่างเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๕ นาฬิกา ผู้ถูกกล่าวหาฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของตนไว้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น หรือบัตรของผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในความครอบครองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นโดยความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายนั้นใช้บัตรของผู้ถูกกล่าวหาทดแทนแสดงตนและลงมติแทนผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว วาระที่ ๑ เวลา ๑๓.๔๑ นาฬิกา และวาระที่ ๓ เวลา ๑๔.๐๑ นาฬิกา ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม มีผลกระทบต่อกระบวนการตรากฎหมายของฝ่าย

นิติบัญญัติ กระทบต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ผู้ถูกกล่าวหาให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาได้ส่วนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น การออกเสียงลงคะแนนของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ทั้งขัดต่อ

หลักความซื่อสัตย์สุจริตที่ได้ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ โดยเฉพาะการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันได้ มีผลให้การออกเสียงลงคะแนนของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ถือได้ว่าเกิดความเสียหายแก่สภาผู้แทนราษฎรและปวงชนชาวไทยแล้ว และเข้าลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ฐานไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศชาติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ **ข้อ ๖** ฐานไม่ถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ **ข้อ ๗** และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ **ข้อ ๘**

นอกจากนั้นการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา ยังเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง ตามมาตรฐานทางจริยธรรม **ข้อ ๑๗** และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

41

ตามมาตรฐานทางจริยธรรม **ข้อ ๒๑** แต่มูลเหตุ ที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมส่วนนี้เกิดจากผู้คัดค้านได้เตรียมจัดงานเสวนาหัวข้อ “การเลี้ยงดูลูกในยุคสมัยดิจิทัล” ซึ่งเป็นโครงการกิจกรรมวันแม่ประจำปี ๒๕๖๒ โดยกำหนดวันจัดงานไว้ล่วงหน้าและนัดหมายวิทยากร รวมทั้งได้ประชาสัมพันธ์แก่ผู้มาร่วมงานไปก่อนแล้ว ประกอบกับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว การกระทำในส่วนนี้จึงยังไม่พอถือว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่มีลักษณะร้ายแรง (เท่ากับการฝ่าฝืนข้อ ๑๑ และข้อ ๒๑ เป็นการฝ่าฝืนที่ไม่มีลักษณะร้ายแรง)

ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามมาตรฐานทางจริยธรรม **ข้อ ๑๑** นั้น เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำไปในลักษณะที่เข้ามีส่วนได้เสียในการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ หรือมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ หรือได้เข้าไปมีส่วนได้เสียหรือทำงานกับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด ทั้งการที่ผู้ถูกกล่าวหาให้สมาชิก

42

สภาผู้แทนราษฎรอื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนเพื่อทำการแสดงตนและลงมติแทนนั้น ก็ไม่ปรากฏว่าอยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใดๆ ของบุคคลอื่น กรณียังถือไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมตามคำร้อง

พิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง อย่างร้ายแรง ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

43

กรณีเทียบบัตรแทนกันยังมีคำพิพากษาอีกคดีหนึ่ง คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ.๑/๒๕๖๗ ผู้ถูกกล่าวหาคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ คน เหตุเกิดในการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า ผู้คัดค้านทั้งสามฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่งในคดีนี้ให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านทั้งสามตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านทั้งสามมีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

หมายเหตุ : ผู้คัดค้านที่ ๓ พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปแล้วก่อนผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ ศาลฎีกาจึงไม่ได้มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านที่ ๓ พ้นจากตำแหน่งอีก

44

คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านโพสต์ภาพถ่ายและข้อความตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๑) ถึง (๖) ในลักษณะเป็นการกระทำอันมีบังควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ลงในเว็บไซต์เฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน ต่อมาผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ในบัญชีการใช้งานเฟซบุ๊กของผู้คัดค้านในลักษณะเป็นสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปดูได้อย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้คัดค้านมิได้กระทำการใดๆ หรือลบภาพและข้อความดังกล่าวออกจาก บัญชีเฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน เป็นการแสดงออกถึงการไม่เคารพและเทิดทูนต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์ อันเป็นการไม่ยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นการไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบัน พระมหากษัตริย์ ขอให้พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง จริยธรรมอย่างร้ายแรง กับเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ผู้คัดค้านมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ พ.ร.ป. ว่าด้วยการ

45

ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรม ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจ เงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๒๗

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า การกระทำของผู้คัดค้านเกิดขึ้นก่อนที่จะมีบท กฎหมายและมาตรฐานทางจริยธรรม จึงไม่อาจใช้บังคับย้อนหลังเอากับผู้คัดค้านได้ และ บทกฎหมายดังกล่าวมุ่งหมายใช้บังคับแก่บุคคลที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะถูกร้องและ ดำเนินคดี แต่ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ผู้ร้องจึงไม่มี อำนาจไต่สวนและยื่นคำร้องต่อศาล ขณะผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร มิได้กระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ส่วนการที่ยังคงมีภาพถ่ายและข้อความตามคำร้องปรากฏอยู่ ไม่ถือเป็นการกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ขอให้ยกคำร้อง

46

ศาลฎีกาวินิจฉัยความว่า ผู้ร้องรับเรื่องที่เกิดกล่าวหาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ แม้ต่อมาผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่เนื่องจากนับแต่วันเกิดเหตุคือขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยปฏิญาณตนเข้าปฏิบัติหน้าที่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จนถึงวันที่ผู้ร้องรับเรื่องที่เกิดกล่าวหา(วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒) ยังไม่พ้นสปี ผู้ร้องยังคงมีอำนาจได้สวนและยื่นคำร้องคดีนี้ได้ ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๔ (๑) มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ **ประกอบมาตรา ๕๕ (๑)** (ที่บัญญัติว่า ห้ามมิให้คณะกรรมการป.ช.รับเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา เว้นแต่มีหลักฐานชัดเจน และเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ... (๑) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินสิบปี นับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา

ศาลฎีกาวินิจฉัยต่อไปว่า รัฐธรรมนูญ **มาตรา ๒** บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” มาตรา ๖ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย **มาตรา ๕๐** บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่

47

ดังต่อไปนี้ (๑) พึงศึกษารักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...”ผู้คัดค้านมีเชื้อชาติและสัญชาติไทย นอกจากมีหน้าที่ตามมาตรา ๕๐ (๑) อันเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยแล้ว ผู้คัดค้านในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังต้องยึดถือปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อรักษาเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งและความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ย่อมต้องระมัดระวังในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มีภาพถ่ายหรือข้อความพาดพิงหรือแสดงออกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือมีบังควร เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ เป็นมิ่งขวัญและศูนย์รวมความสามัคคีของปวงชนชาวไทย โดยกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ว่า “ในหลวง” “พ่อหลวง” หรือ “พ่อของแผ่นดิน” เป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย ปวงชนชาวไทยมีความรักและความภาคภูมิใจในองค์พระมหากษัตริย์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดมา การกระทำของผู้คัดค้านตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๑) ถึง ๔.๑ (๔) และ ๔.๑ (๖) ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้คัดค้านมีเจตนาพาดพิงถึงในหลวงรัชกาลที่ ๙ การกระทำตามคำร้อง

48

ข้อ ๔.๑ (๕) เป็นการลงข้อความพาดพิงถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พระนามในขณะนั้น) อันเป็นการแสดงออกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือมิบังควรอย่างยิ่ง เป็นการไม่เคารพในหน้าที่ของปวงชนชาวไทยที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้คัดค้านที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๖ ที่กำหนดให้ผู้คัดค้านต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง **นอกจากการกระทำโดยตรงแล้วยังหมายรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดโดยงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย** เมื่อผู้คัดค้านยังคงปล่อยให้ภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวปรากฏอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์บัญชีการใช้งานเฟซบุ๊กของผู้คัดค้านในลักษณะเป็นสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ พฤติการณ์ของผู้คัดค้านเป็นการแสดงออกถึงการไม่เคารพและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา

49

มาตรา ๕๐ (๑) และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ การที่ผู้คัดค้านไม่ลบหรือนำภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวทั้งหมดออกจากระบบคอมพิวเตอร์ทั้งที่สามารถกระทำได้เพื่อไม่ให้ปรากฏอยู่และเพื่อไม่ให้บุคคลใดสามารถเข้าถึงภาพถ่ายและข้อความทั้งหมดดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ประกอบพ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ประกอบ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง แต่การกระทำตามคำร้องยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๕

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ข้อสังเกต

- ❖ การกระทำความผิดบางกรณีอาจสืบเนื่องจากการดำเนินคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญ แล้วนำไปสู่การดำเนินคดีทั้งคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่ศาลฎีกา และการดำเนินคดีอาญาที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น กรณีมีการเทียบบัตรแทนกันในการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร มีการโต้แย้งว่ากระบวนการตามกฎหมายไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ นำไปสู่การดำเนินคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่ศาลฎีกา และการดำเนินคดีอาญาที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

51

ศาลรัฐธรรมนูญ

กรณีเทียบบัตรแทนกัน

๑. คำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา
๒. คำวินิจฉัยที่ ๓-๔/๒๕๕๗ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... แทนสมาชิกสภาผู้แทนฯ ๓-๔ คน
๓. คำวินิจฉัยที่ ๒-๓/๒๕๖๓ กรณีมีผู้ใช้บัตรแสดงตนและลงมติของนาย ฉ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓ โดยนาย ฉ. ไม่ได้เข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ แต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

52

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕ -๑๘/๒๕๕๖ เป็นกรณีส.ส.และส.ว.จำนวนหนึ่งยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเสนอญัตติ และการพิจารณา รวมทั้งข้อความในร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองฯ ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๖๘ อีกทั้งในกระบวนการพิจารณารายมาตราที่มีสมาชิกรัฐสภาใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนผู้อื่น

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยประเด็นการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนผู้อื่นว่า ผู้ร้องมีประจักษ์พยานมาเบิกความพร้อมทั้งมีคลิปวิดีโอที่บันทึกภาพเหตุการณ์ขณะที่มีการกระทำของนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯพรรค พ.ท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่นในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา การกระทำดังกล่าว นอกจากเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอำนาจมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

53

ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญ ยังขัดต่อข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้นๆ เป็นการออกเสียงที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ดังนั้นวิธีการดังกล่าวข้างต้นจึงมีอาจถือว่าเป็นมติดการประชุมที่ชอบของรัฐสภา

คดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งว่า การดำเนินการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของผู้ถูกร้องทั้งหมดในคดีนี้ เป็นการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม มาตรา ๒๙๑ (๑) (๒) และ (๔) และมาตรา ๓ วรรคสอง อีกทั้งมีเนื้อความที่เป็นสาระสำคัญขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) อันเป็นการกระทำที่ผิดรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๖๘

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓-๔/๒๕๕๗ เป็นกรณีประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิก
รัฐสภา ๒๖ คน และประธานสภาผู้แทนฯ ส่งความเห็นของ ส.ส. ๑๔๖ คน เพื่อ
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๕๔ วรรค
หนึ่ง (๑) ว่า ร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... นาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ
พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้
บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.นี้แทนสมาชิกสภาผู้แทนฯ ๓-๔ คน มีผลให้ร่างพ.ร.บ.
ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้พ.ร.บ.ยัง
ดังกล่าวยังมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา
๑๕๔ (๑) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง
พ.ร.บ.ได้ ทั้งในส่วนของกระบวนการตราและในส่วนเนื้อหาว่า ร่างพ.ร.บ.นั้น **ตราขึ้น
โดยไม่ถูกต้อง** ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และหรือร่างพ.ร.บ.นั้น **มีข้อความขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาตามคำร้อง

55

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยความว่า ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนได้ความว่า
นาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน
สมาชิกสภาผู้แทนฯรายอื่นจริง การกระทำดังกล่าวนอกจากเป็นการละเมิดหลักการ
พื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้อง
ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และ
ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดย
ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๒
แล้ว ยังขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตาม
รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตาม
บทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม เมื่อกระบวนการออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณา
ร่างพ.ร.บ.นี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงถือว่ามติของสภาผู้แทนฯ ในกระบวนการตราร่าง
พ.ร.บ.ดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันมีผลให้ร่างพ.ร.บ. ให้อำนาจ
กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของ
ประเทศ พ.ศ. ... **ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้**

56

ส่วนในประเด็นว่า ร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ร่างพ.ร.บ.นี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ตามคำร้องด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำวินิจฉัยว่า ร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... ๒๕๖๓ โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ซึ่งข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ มีผลให้ร่างพ.ร.บ.นี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

57

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒ -๓/๒๕๖๓ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนฯ ส่งความเห็นของ ส.ส. ตามคำร้อง ๒ ฉบับ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง ความว่า ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ มีผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของนาย ฉ. ส.ส.พัทลุง ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว ในขณะที่นาย ฉ. ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ถือได้ว่ามติของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตราร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มีผลให้ร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพ.ร.บ.ได้ ทั้งในส่วนของกระบวนการตราและในส่วนเนื้อหาว่า ร่างพ.ร.บ.นั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหรือร่างพ.ร.บ.นั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาตามคำร้อง

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามทางใดส่วนว่า ในการประชุมสภาผู้แทนฯ วาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการมาธิการ เมื่อวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๓ เวลา ๑๙.๓๐ น. ถึงวันที่ ๑๑ ม.ค. ๒๕๖๓ มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติให้ความ

58

เห็นชอบร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ แทนนาย ฉ. การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุมด้วยนั้นเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้ใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ และขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ ทั้งสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม และการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม การที่สมาชิกสภาผู้แทนฯ มิได้อยู่ในห้องประชุม แต่ปรากฏว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน ย่อมมีผลเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันและเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ปัญหาว่า ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ตกไปทั้งฉบับ ดังเช่นคำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ประเด็นข้อวินิจฉัย พฤติการณ์แห่งคดี และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวแตกต่างจากคดีนี้อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ คดีนี้ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับข้อความอันเป็นสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.ฉบับชุดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด คงมีปัญหาที่กระบวนการร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้เท่านั้น ทั้งข้อเท็จจริงคดีนี้ปรากฏชัดว่า การพิจารณาและออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯ พิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้ดำเนินการโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เสร็จสมบูรณ์ไปก่อนแล้ว นอกจากนี้ยังมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินอีกด้วย ประกอบกับปัจจุบันมีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยได้ด้วย

ดังนั้น แม้ร่างพ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จะตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่มีผลให้ร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวตกไปเฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนการพิจารณาออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯ ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯ พิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปก่อนโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ จึงไม่เสียไปกรณีมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะต้องกำหนดค่าบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนฯ รายงานผลการปฏิบัติตามค่าบังคับต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

ข้อสังเกต : คดีตามคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ร่างกฎหมายที่เป็นปัญหาในคดีนั้นเป็นอันตกไปในลักษณะที่เสียไปทั้งหมด ซึ่งหากจำเป็นต้องมีกฎหมายนั้น จะต้องไปเริ่มกระบวนการใหม่ตั้งแต่ในชั้นตอนแรก แต่คำวินิจฉัยที่ ๒ -๓/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญให้ร่างกฎหมายที่เป็นปัญหาเสียไปเฉพาะกระบวนการตั้งแต่มีการเลียบบัตรแทนกันเป็นต้นไป ส่วนกระบวนการก่อนหน้านั้นถือว่าชอบ และให้ไปเริ่มกระบวนการใหม่ตั้งแต่มีการเลียบบัตรแทนกันเป็นต้นไป เหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเช่นนั้นน่าจะเป็นเพราะ พ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควร ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี ซึ่งในกรณีตามคำวินิจฉัยนี้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้คือ พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยเช่นนั้น

อนึ่ง ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ ยังไม่มีพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

๑. คดีเสียชีวิตแทนกัน 1 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ป.อาญา ม. ๙๑ จำคุกกระหนงละ ๑ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุกกระหนงละ ๘ เดือน รวม ๒ กระหนง เป็นจำคุก ๑๖ เดือน พฤติการณแห่งคดีเป็นเรื่องร้ายแรง ไม่มีเหตุรอกการลงโทษ

๒. คดีเสียชีวิตแทนกัน 2 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพชร. ผากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น เพื่อให้ใช้บัตรดังกล่าวกดปุ่มแสดงตนและลงมติแทน ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ. เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๐ ม. ๑๓๒ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกไว้ ๒ ปี ตามป.อาญา ม.๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามม. ๒๙, ๓๐ กรณีต้องกักขังแทน ให้กักขังไม่เกิน ๑ ปี

63

๓. คดีเสียชีวิตแทนกัน 3 อม ๑๑/๒๕๖๖ กรณีนาย ฉ. นาย ก. และนาง น.

สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ให้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนแสดงตนและลงมติในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓

คดีนี้ องค์คณะพิจารณาคณะผู้พิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒ ลงโทษจำคุกคนละ ๑ ปี องค์คณะผู้พิพากษามีมติเสียงข้างมากเห็นว่า ทางใต้สวนของจำเลยทั้งสามเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง ลดโทษให้คนละหนึ่งในสี่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกคนละ ๙ เดือน พฤติการณแห่งคดีเป็นการกระทำโดยทุจริตถือเป็นเรื่องร้ายแรง จึงไม่มีเหตุรอกการลงโทษ ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยทั้งสามตลอดไป โดยไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง.

64

๔. คดีเสียบัตรแทนกัน 4 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีกรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา ม.๙๑ จำคุกกระทงละ ๑ ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกกระทงละ ๖ เดือน เป็นจำคุก ๑๒ เดือน นับโทษจำคุกของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒/๒๕๖๕ ของศาลนี้ (คือคดีเสียบัตรแทนกัน 1)

65

ข้อสังเกต :

๑. คดีเสียบัตรแทนกันทั้งสามประเภทคดี ศาลฯ มีคำวินิจฉัยเหมือนกันว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยให้เหตุผลทำนองเดียวกันว่า

(๑) การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุม เป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้ใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๑๔**

(๒) ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๑๕**

(๓) สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม**

(๔) การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ **ข้อ ๘๐ วรรคสาม**

66